

Posudek oponenta diplomové práce

ŠAFIROVÁ, Lucie. *Význam vzdělávání u pamětníků šoa*. Praha, 2013. 52 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Katedra andragogiky a personálního řízení. Vedoucí práce PhDr. Jiří Reichel, Ph.D.

Ihned v úvodu je vhodné uvést, že předložená diplomová práce je obhajitelná

1. Obsah a struktura práce

Aktuálnost zvoleného tématu je „aktuální“ zejm. ve vztahu k postupnému „vymírání“ pamětníků šoa. Nepřímá aktuálnost může spočívat v určité potřebnosti reflexe historie. Stanovený cíl není explicitně vyjádřen, resp. v práci užitá slovesa nastínit je minimálně hodně neurčitá. Nelze tedy říci, zda bylo dostatečně nastíněno nebo ne.

V první kapitole se autorka snažila (docela dobře) popsat vývoj vzdělávání. Bohužel však chtěla popsat příliš mnoho na málo stranách textu. Avšak postrádám určitou subkapitolu, která by se stručně věnovala i období před vznikem ČSR a poskytovala tak jistý prostor pro komparaci myšlenek, názorů, návrhů před rokem 1918 a skutečně realizovanými změnami.

Jistý nedostatek rovněž spatřuji v tom, že text se střídavě zabývá společenskými záležitostmi a oblastí vzdělávání. Sice to nepůsobí rušivě pro čtenáře, ale je narušena kontinuita textu.

Druhá a v práci nejpodstatnější kapitola se zabývá empirickým výzkumem. Zvolená metoda byla s ohledem na dané téma vybrána správně. Avšak narativní rozhovory nebyly všechny realizovány autorkou práce, to sice není chyba v metodologii, ale v konfrontaci s pozn. aut. na s. 27, kde autorka poznamenává, že rozhovor, který sama vedla, byl celý zaměřen na vzdělávání, jsou celkové výsledky částečně sporné. Není zřejmé, z jakého důvodu všechny rozhovory nerealizovala sama. Není také zřejmé, proč bylo podmínkou jako místo narození Československo. Jedná se o místo narození po roce 1918 nebo jen o geografické vymezení, jestliže před rokem 1918 ČSR neexistovala?

Autorka správně formulovala výzkumné otázky, avšak na ně nenalezla plnohodnotné odpovědi. Jsou vyvozeny určité fabulativní závěry, kdy není zřejmé, na základě čeho se tak autorka rozhodla. Některé závěry, které autorka vyvozuje, jsou typické pro mnoho skupin (vězni v současnosti; perzekuovaní občané režimem v letech 1948–1989 aj.) a pro pamětníky šoa nejsou výjimečné (viz vzdělání jako únik od reality). S nadsázkou lze využít příměr k Janu Husovi a jeho „domácímu“ vzdělávání. Kdyby se práce zabývala obdobím konce 14. a počátku 15. stol. a přirozeně jinou skupinou obyvatel bez využití narativních rozhovorů, tak by závěry byly de facto stejné.

Z některých uvedených úryvků je identifikovatelná lokalita, kde dotazovaný žil, což může být významným faktorem při koumání vztahu a významu vzdělávání a vzdělání v životě jedince bez ohledu na jeho náboženské vyznání.

Z určitých výpovědí lze rovněž částečně identifikovat věk respondentů v roce 1938 a příp. i v letech 1945–1946. Týkájí se veškeré získané informace vzdělávání dospělých?

Uvědomuji si, že kvalitativní výzkum má svá specifika, kdy jeho smyslem není generalizace dat, ale postihnoutí určitého fenoménu (viz fenomenologie). Přesto se domnívám, že autorka nevezala v potaz mnoho proměnných, které vztah ke vzdělávání ovlivňují. V práci chybí závěr

empirické části. Je však nutné objektivně přiznat, že data a informace v diplomové práci jsou zajímavá a obohacující. Autorce by stačilo upravit název práce, ten by případně významně zlepšil hodnocení práce.

2. Odborná úroveň

Teoretická část není dostatečně propojena s částí empirickou. Chybí závěr empirické části a diskuze. Cíle (i když nepřesně), výzkumné otázky a metody výzkumu byly nastaveny na odpovídající úrovni. Naplnění cíle a odpovědi na výzkumné otázky jsou diskutabilní. Celkově jsou metodologické ukotvení i jeho popis nedostatečné.

3. Práce s literaturou

Pro zpracování bakalářské práce bylo využito 70 zdrojů, což výraznou měrou překračuje rozsah, který u prací obdobného druhu požadován. Otázkou zůstává, zda autorka opravdu všechny prezentované zdroje funkčně využila. Autorka využívá pouze jeden zahraniční zdroj, i když lze předpokládat, že k určitým pasážím textu bude existovat více zahraničních pramenů. Výrazným nedostatkem rovněž je absence původních zdrojů (Příhoda, Kádner, Úlehla aj., stejně jako době příslušné zákony) – uvedení autoři, jejich publikace, zákony a vyhlášky nepatří mezi nedostupná archivní tajemství.

4. Grafické zpracování

Kapitoly by měly začínat na samostatné straně. Práce jinak splňuje nároky v dané kategorii. Autorka vhodně text příliš „neatomizuje“, struktura práce je tedy přehledná a jasná.

5. Jazyková úroveň

Oponent nenašel v textu zjevné chyby, přesto je možné vytknout autorce poměrně vysoké zastoupení faktografického materiálu bez propojení na zobecnění apod. To ovšem nepovažuji u práce obdobného druhu za závadu, ale určitou možnost potencionálně práci obsahově rozvinout.

Autorka občas užívá výrazy, které působí dojmem jisté odborné devalvace textu – např. písemná práce (s. 1). Dále uvádí nepřesné výrazy – pouze malé (s. 1), nastínit (s. 1), ve velmi malém věku (s. 11) aj. Z výraznějších odborných chyb lze především zmínit, že v názvu práce je obsaženo slovo vzdělávání. Cílem první kapitoly je však popsat vývoj edukace, což sice někteří autoři mohou chápat jako synonyma, avšak pojem edukace je vnímán šířeji. Z tohoto důvodu popis edukace jako takové chybí. Jedná se však spíše o snahu autorky využít „podobný“ termín. Proto je to vytýkáno autorce v jazykové úrovni práce.

Autorka přináší občasná klišé. Text je však čitelný a bez výraznějších stylistických a gramatických chyb. Jazyková úroveň odpovídá úrovni diplomové práce.

6. Podněty k rozpravě

- Jaký je vztah Vašeho tématu k oblasti andragogiky?
- Jak se význam vzdělávání u pamětníků šoa liší od významu vzdělávání perzekuovaných občanů v Československu v letech 1948–1989?
- Jaké jsou slabé stránky Vašeho výzkumu?
- Můžete dokázat, že na celém světě neexistuje ani jedna publikace o daném tématu? (viz tvrzení na s. 1).

7. Závěrečné hodnocení práce

Předložená diplomová práce splňuje všechny požadavky kladené na práce obdobného druhu, a to přes dílčí a kritické připomínky. I když jsou výše uvedeny především výtky k práci, tak je nutné objektivně uznat, že práce se zabývá zajímavým tématem, které je jednoznačně obohacující.

Celkové hodnocení: **velmi dobře**

V Hradci Králové dne 10. 9. 2013

Doc. PhDr. PaedDr. Kamil Janiš, CSc.